

Iceland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

Podržane,
snažne i
informirane

budućnost bez nasilja!

Impressum

Urednica: Iva Grgić

Autorica: Emi Majin

Lektura: Nikolina Grbavac

Tisak: Agencija za marketing Kruna

Projekt „Podržane, snažne i informirane- budućnost bez nasilja!“ je podržan kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Tisak ovog priručnika omogućen je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP i Norveških grantova. Sadržaj ovog priručnika isključiva je odgovornost Udruge Humanum i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Predgovor

Ovaj edukativni priručnik o nasilju nastao je u sklopu projekta "Podržane, snažne i informirane- budućnost bez nasilja!"

Projekt "Podržane, snažne i informirane - budućnost bez nasilja!" podržan je kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Trajanje projekta: 12 mjeseci, od 1. srpnja 2022.godine do 30. lipnja 2023. godine.

Aktivnosti projekta idu u smjeru identifikacije faktora koji doprinose ranjivosti žrtve te utvrđivanju učestalosti nasilja nad ženama u riziku.

Svrha svih projektnih aktivnosti usmjerena je na osiguravanje uvjeta za djelotvoran i cjelovit utjecaj radi unaprjeđenja zaštite i pomoći žrtvi nasilja te osvješćivanja šire javnosti o ovom problemu.

Nasilje je najčešće usmjereno na žene i djevojčice te predstavlja jedno od najčešćih oblika kršenja ljudskih prava u svim društvima.

Žrtve redovito prikrivaju nasilje u strahu da će njihova sigurnost biti još više ugrožena ako se nekome povjere. Također, ne čine to zbog srama i zbog specifične dinamike nasilnog odnosa koji žrtvu čini bespomoćnom.

Nadamo se da će vam ovaj priručnik pomoći u razvijanju svijesti o problemu nasilja, vrstama i oblicima oblicima nasilja te da će vam pomoći u identifikaciji žrtava nasilja.

Nasilje nad ženama

Definicija nasilja nad ženama

Ujedinjeni narodi (1993) definiraju nasilje nad ženama kao "svaki čin rodno uvjetovanog nasilja koji rezultira ili bi mogao rezultirati fizičkom, seksualnom ili mentalnom ozljedom ili patnjom žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili proizvoljno oduzimanje slobode, bilo da se događa u javnom ili privatnom životu".

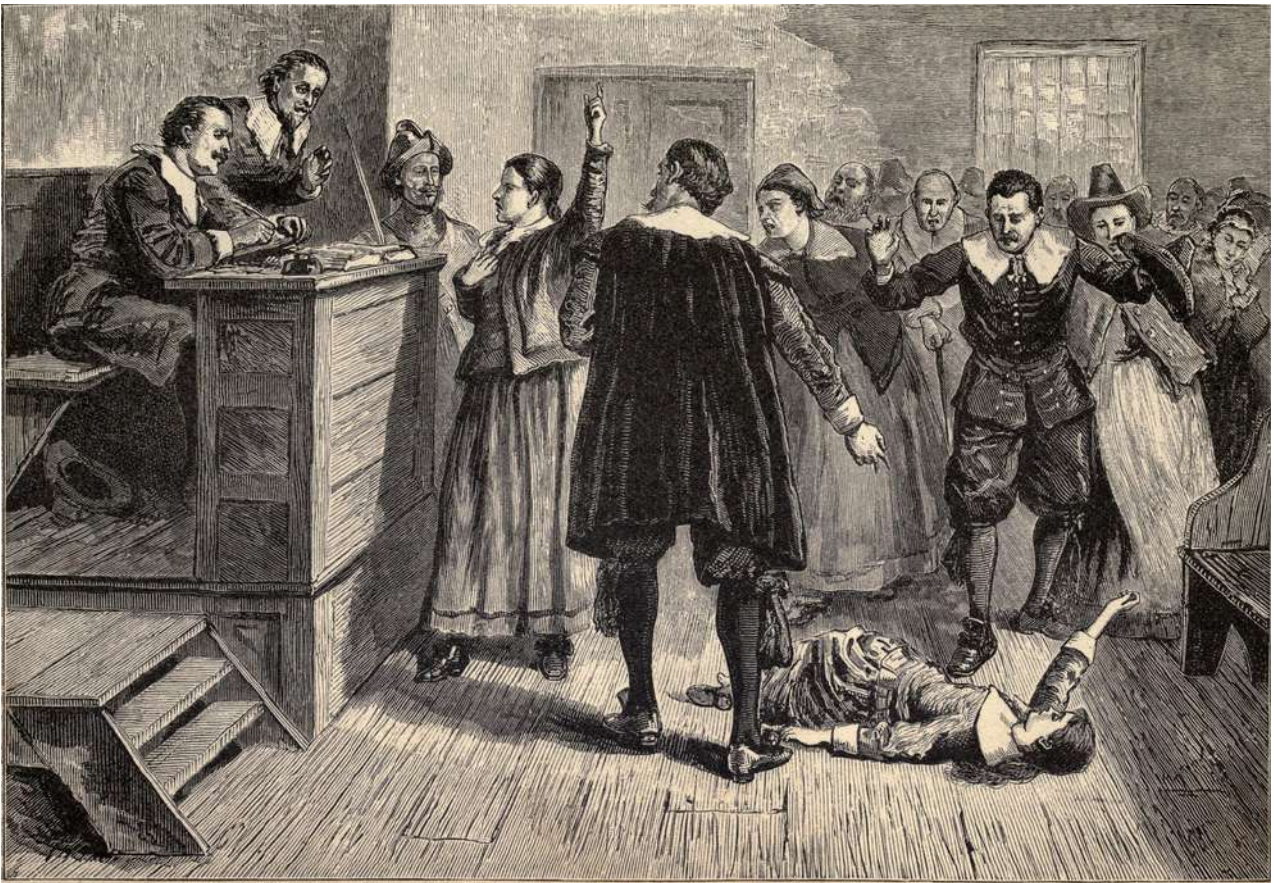

Nasilje nad ženama kroz povijest

Povijest nasilja nad ženama ostaje nejasna u znanstvenoj literaturi, djelomično zato što se mnoge vrste nasilja nad ženama (osobito silovanje, seksualno zlostavljanje i obiteljsko nasilje) nedovoljno prijavljuju, a često zbog društvenih normi, tabua, stigme i osjetljive prirode teme (U.S. Department of Justice).

Opće je poznato da i danas nedostatak pouzdanih i kontinuiranih podataka predstavlja prepreku stvaranju jasne slike o nasilju nad ženama.

WITCHCRAFT AT SALEM VILLAGE.

Prema UN-u (2006), "ne postoji regija u svijetu, nijedna država niti kultura u kojoj je osigurana sloboda žena od nasilja".

Nekoliko oblika nasilja prevladava u određenim dijelovima svijeta, često u zemljama u razvoju.

Na primjer, nasilje zbog miraza i spaljivanje nevjeste povezuje se s Indijom, Bangladešom i Nepalom. Bacanje kiseline također je povezano s tim zemljama, a pojavljuje se i u jugoistočnoj Aziji, uključujući Kambodžu. Ubojstvo iz časti povezuje se s Bliskim istokom i južnom Azijom. Sakaćenje ženskih genitalija pojavljuje se uglavnom u Africi, a u manjoj mjeri na Bliskom istoku i nekim drugim dijelovima Azije (Visaria,2000).

Brak kojemu prethodi otmica čest je slučaj u Etiopiji, srednjoj Aziji i na Kavkazu. Zlostavljanje povezano s plaćanjem cijene za mladenku (kao što je nasilje, trgovina ljudima i prisilni brak) povezano je s nekim dijelovima Afrike i Oceanije (Richters, J.M, 1994).

Unatoč brojnim istraživanjima, deklaracijama i preporukama, svjedočimo porastu ubojstava žena. Poražavajuća je činjenica da su ubojstva žena i dalje prihvaćena i opravdavana zahvaljujući snažnoj kulturi nasilja i svih oblika nasilja.

Iako je povijest nasilja nad ženama teško pratiti, jasno je da je velik dio nasilja bio prihvaćen pa čak i zakonski određen (npr. rimski je zakon davao muškarcima pravo kažnjavanja svoje žene, čak do točke smrti, kao i spaljivanje vještica (što su odobravale i crkva i država) iako to nije bila praksa isključivo protiv žena.

Povijest nasilja nad ženama usko je povezana s povijesnim pogledom na ženu kao na vlasništvo te s rodnom ulogom podređenosti.

Objašnjenja patrijarhata i sveukupnog svjetskog sustava ili statusa quo u kojem postoje i održavaju se rodne nejednakosti citiraju se kako bi se objasnio opseg i povijest nasilja nad ženama.

U Deklaraciji UN-a o eliminaciji nasilja nad ženama (1993) navodi se da je nasilje nad ženama manifestacija povijesno nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena. Upravo ta nejednakost dovela je do dominacije i diskriminacije žena te do sprječavanja punog napretka žena. Nasilje nad ženama jedan je od ključnih društvenih mehanizama kojim su žene dospjele u podređeni položaj u odnosu na muškarce.

Društveno moćniji, što muškarci jesu u odnosu na žene, definiraju stvarnost i najtraumatičniji doživljaji u životu žene ili djeteta, ako govorimo o obiteljskom nasilju, ostaju društveno nepriznati događaji što žrtvu dodatno obezvjeđuje i čini je nevidljivom.

Oblici nasilja

Fizičko ili tjelesno zlostavljanje

FIZIČKO ili TJELESNO zlostavljanje uključuje bilo koji namjeran čin fizičkog nasilja, bez obzira završava li tjelesnom ozljedom ili ne (Stišević, Derk i Poda, 2019).

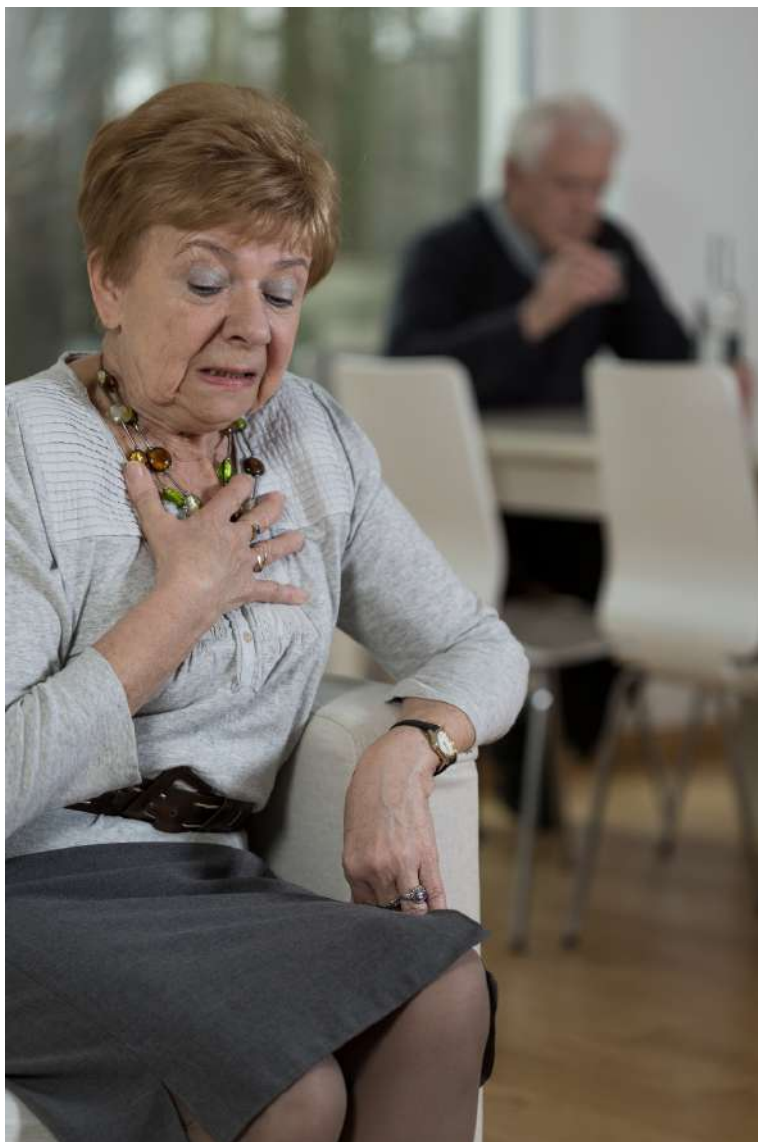
Psihološko ili emocionalno zlostavljanje

PSIHOLOŠKO ili EMOCIONALNO zlostavljanje uključuje bilo koje verbalno ili neverbalno postupanje koje smanjuje samopoštovanje, podcjenjuje i dehumanizira osobu, te dovodi do emocionalne traume (Stišević, Derk i Poda, 2019).

Financijsko zlostavljanje

FINANCIJSKO zlostavljanje uključuje novčane manipulacije ili iskorištavanje poput prijevara, krivotvorenja ili ucjene (Stišević, Derk i Poda, 2019).

Zanemarivanje i nebriga

ZANEMARIVANJE i NEBRIGA odnosi se na namjerno ili nenamjerno nepružanje osnovnih uvjeta za život i potrebne njege (Stišević, Derk i Poda, 2019).

Seksualno zlostavljanje

SEKSUALNO zlostavljanje odnosi se na svaki seksualni čin, pokušaj dobivanja seksualnog čina ili drugi čin usmjeren protiv seksualnosti osobe uz upotrebu prisile. Takvu vrstu nasilja može počinuti bilo koja osoba, bez obzira na njezin odnos sa žrtvom ili okruženje u kojemu se nalazi. Seksualno nasilje podrazumijeva silovanje definirano kao fizički prisilno ili na drugi način prisilna penetracija penisa, drugog dijela tijela ili predmeta u vulvu ili anus, pokušaj silovanja, neželjeno seksualno dodirivanje kao i druge oblike bez kontakta.

Nasilje koje počini intimni partner odnosi se na ponašanje intimnog partnera ili bivšeg partnera koje uzrokuje fizičku, seksualnu ili psihičku štetu, uključujući fizičku agresiju, seksualnu prisilu, psihičko zlostavljanje i kontrolirajuće ponašanje (WHO,2021).

Oblici nasilja nad ženama

Nasilje nad ženama može se svrstati u nekoliko širokih kategorija (WHO, 2021). Generalno, nasilje uključuje nasilje koje provode pojedinci, ali i države.

Neki su od oblika nasilja koje čine pojedinci silovanje, nasilje u obitelji, seksualno uznemiravanje, bacanje kiseline, reproduktivna prisila, čedomorstvo žene, prenatalni odabir spola, akušersko nasilje, online rodno uvjetovano nasilje i mafijaško nasilje. Također, nasilje koje vrši pojedinac uključuje i štetne običajne ili tradicionalne prakse kao što su ubojstva iz časti, nasilje zbog miraza, sakaćenje ženskih genitalija, brak kao posljedica otmice i prisilni brak.

Postoje i oblici nasilja koje vlada može počinuti ili odobriti, a neki su od njih ratno silovanje, seksualno nasilje i seksualno ropstvo tijekom sukoba, prisilna sterilizacija, prisilni pobačaj, nasilje koje čini policija i autoritativno osoblje, kamenovanje i bičevanje. Oblici nasilja nad ženama kao što su trgovina ženama i prisilna prostitucija često su posljedica djelovanja organiziranih kriminalnih mreža.

Nasilje nad ženama predstavlja najčešći oblik kršenja ljudskih prava u Europi, a obuhvaća fizičko, seksualno i psihičko nasilje u obitelji (šamaranje, mlaćenje i premlaćivanje do ubojstva, seksualno zlostavljanje, bračno silovanje, izvanbračno nasilje), nasilje do kojeg dolazi u široj zajednici (silovanje, seksualno zlostavljanje i uznemiravanje te nasilje koje čini ili tolerira država.

Komisija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe identificira devet oblika nasilja nad ženama na temelju predmeta i konteksta, a ne životnog ciklusa ili vremenskog razdoblja:

- nasilje u obitelji ili obiteljsko nasilje,
- silovanje i seksualno nasilje,
- seksualno uznemiravanje,
- nasilje u institucionalnom okruženju,
- sakaćenje ženskih genitalija,
- prisilni brakovi,
- nasilje u sukobima i postkonfliktnim situacijama,
- ubojstva u ime časti,
- nepoštivanje slobode izbora u pogledu reprodukcije (Europski parlament, 2021).

**Kako prepoznati
nasilje nad ženama?**

Na osobi mogu biti vidljive opekotine, podljevi, modrice i ostale fizičke povrede koje često nisu u skladu s objašnjenjima koje daje osoba.

Osoba daje neuvjerljiva objašnjenja za dobivene ozljede ili kasno traži liječničku pomoć.

Osoba djeluje povučeno i depresivno, strahuje od otvorenog razgovora o nasilju.

Osoba ne vodi računa o higijeni, vidljivi znakovi pothranjenosti, dehidracije ili nekog drugog netretiranog zdravstvenog problema.

Osoba nema pristup svom bankovnom računu ili s računa nedostaje određena suma novca. Potpis osobe na čekovima i drugim financijskim izvješćima ne podudara se s potpisom osobe na drugim dokumentima. Vidljiva iznenadna promjena obrazaca potrošnje, sumnjive promjene u oporuci.

Osobiti su znakovi da se nešto događa spuštene rolete i zatvoreni prozori, zapuštanje sobe, a najočitiji je znak neredovito viđanje osoba u uobičajenim dnevnim aktivnostima.

Što kažu brojke?

9

0

5

9

5

0

7

3

7

8

1

2

Prema WHO (2021), istraživanja na razini stanovništva temeljena na izvješćima preživjelih daju najpreciznije procjene učestalosti intimnog partnerskog nasilja i seksualnog nasilja. Analiza podataka o prevalenciji iz 2018. godine prikupljenih u razdoblju od 2000. godine do 2018. godine u 161 zemlji i području otkrila je da je diljem svijeta gotovo 1 od 3, ili 30 % žena bilo izloženo fizičkom i/ili seksualnom nasilju, bilo da je nasilje počinio intimni partner ili netko drugi. Istraživanje je provela WHO u ime Međuagencijske radne skupine UN-a za nasilje nad ženama.

Globalne i regionalne procjene nasilja nad ženama pokazuju da je više od četvrtine žena u dobi od 15 do 49 godina, a koje su bile u vezi, bilo izloženo fizičkom i/ili seksualnom nasilju svog intimnog partnera barem jednom u životu (od 15. godine). Procjene prevalencije doživotnog intimnog partnerskog nasilja kreću se od 20% u zapadnom Pacifiku, 22% u zemljama s visokim prihodima i Europi, 25% u regijama SZO u Americi, do 33% u afričkoj regiji SZO, 31% u SZO regiji Istočnog Mediterana, a 33% u regiji jugoistočne Azije SZO (United Nations, 2006).

Zlostavljane žene često su depresivne, imaju psihosomatske smetnje i manje su na raspolaganju djeci. Inače, one imaju tradicionalne stavove o obiteljskim spolnim ulogama, trpe frustraciju i usmjeravaju ljutnju prema sebi, postaju socijalno izolirane od prijatelja i svoje primarne obitelji, gube osjećaj osobnih granica i nisu u stanju dobro procijeniti situaciju, prihvaćaju krivnju za partnerovo nasilje, bezuspješne su u uvjeravanju partnera u svoju lojalnost što rade do iznemoglosti i do razmišljanja o samoubojstvu ili do pokušaja samoubojstva.

U svijetu čak 38% svih ubojstava žena počinu intimni partneri. Osim nasilja koje čine intimni partneri, globalno 6% žena navodi da ih je seksualno napastvovao netko tko nije partner, iako su podaci o seksualnom nasilju izvan partnerstva ograničeniji. Intimno partnersko i seksualno nasilje uglavnom vrše muškarci nad ženama (WHO, 2021).

Zatvaranja tijekom pandemije COVID-19 i njezini društveni i ekonomski učinci povećali su izloženost žena nasilnim partnerima i poznatim čimbenicima rizika, dok su im istovremeno ograničili pristup uslugama. Situacije humanitarnih kriza i raseljavanja mogu pogoršati postojeće nasilje, primjerice nasilje intimnih partnera, kao i nepartnersko seksualno nasilje, a također mogu dovesti do novih oblika nasilja nad ženama (WHO, 2021).

**Statistički podaci za
Požeško-slavonsku
županiju**

Prema službenim podacima CZSS Požega – podružnica Obiteljski centar za razdoblje od 1. 1. 2021. do 31. 12. 2021. godine ukupno su zaprimljene devedeset i četiri obavijesti o nasilju.

Prema obliku nasilja, sedamnaest se obavijesti odnosilo na tjelesno nasilje, osam na tjelesno kažnjavanje ili drugi način ponižavajućeg postupanja, dvadeset i osam na psihičko nasilje, a četrdeset i jedan se slučaj odnosio na istovremeno više vrsta nasilja.

Prema iskazima žrtava, nasilje se razlikovalo u trajanju: pedeset i jedan je slučaj jednokratnog nasilja, trinaest se situacija odnosilo na nasilje u trajanju do godinu dana, a trideset je nasilnih situacija koje traju više od godinu dana.

Prema dobi, spolu i invaliditetu žrtava, nasilje su doživjela djeca, njih devetnaest (devet dječaka i deset djevojčica) te devedeset i osam odraslih osoba. Među odraslim osobama dvadeset i osam je muškaraca od kojih je osam starije životne dobi. Nadalje, nasilje je doživjelo sedamdeset žena, od toga tri žene s invaliditetom te šesnaest žena starije životne dobi.

Prema sociodemografskim podacima žrtava ukupno je petnaest žena žrtava zaposleno, a četrdeset i jedna žena je nezaposlena. Prema stručnoj spremi od njih osamdeset, jedna je VSS, tri VŠS, pedeset i šest SSS, trinaest OŠ te sedam učenice/studentice.

Rodna neravnopravnost i norme o prihvatljivosti nasilja nad ženama temeljni su uzrok nasilja nad ženama.

**Vrste nasilja koje
pogađaju mlade djevojke
i adolescentice**

Help me

Zlostavljanje i zanemarivanje djece

Zlostavljanje djece uključuje fizičko, seksualno i psihičko zlostavljanje kao i zanemarivanje djece. Spol i dob važni su čimbenici u određivanju vrste izvršenog nasilja. Manja djeca i dječaci imaju veći rizik od fizičkog zlostavljanja, dok starije djevojke, nakon ulaska u pubertet i tijekom adolescencije, imaju veći rizik od seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja te su često prisiljene na prostituciju (Leela, 2000).

Rodno uvjetovano zlostavljanje dojenčadi i ženske djece

U nekim zemljama/regijama svijeta postoji društvena sklonost dječacima, što dovodi do zanemarivanja djevojčica, kao odgovor na dugogodišnje kulturne tradicije koje favoriziraju muškarce. Navedeno dovodi do, na primjer, spolno selektivnih pobačaja žena gdje se spol fetusa utvrđuje korištenjem ultrazvuka, pothranjenosti djevojčica ili čak čedomorstva, to jest namjernog ubijanja ženske djece ubrzo nakon rođenja. U zemljama u kojima je to uobičajeno (Kina, Tajvan, Južna Koreja, Indija, Pakistan i neke afričke zemlje), omjer žena i muškaraca manji je od očekivanog, ukazujući na kršenje prirodnog tijeka događanja.

Prethodno navedeno istaknuto je na Konferenciji UN-a o ženama u Pekingu 1995. godine kao ozbiljan javnozdravstveni problem koji pogađa žene, ali utječe i na muškarce. Postojao je strah da će doći do toga da žene postanu žrtve trgovanja ljudima, ali i do porasta prostitucije. Također, navedeno je moglo utjecati na preseljenje muškaraca u potrazi za ženom, što bi rezultiralo problemom izbjeglica te siromaštva (EUROSTAT, 2015).

Sakaćenje ženskih genitalija

Sakaćenje ženskih genitalija (FGM), Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) definira kao djelomično ili potpuno uklanjanje vanjskog spolovila ili druge ozljede ženskih spolnih organa bilo zbog kulturalnih, vjerskih ili drugih neterapeutskih razloga. WHO procjenjuje da je od 100 do 140 milijuna djevojčica i žena prošlo neku vrstu sakaćenja.

**Vrste nasilja koje pogađaju
žene reproduktivne dobi i
žene starije dobi**

Nasilje u intimnom partnerskom odnosu

Nasilje u intimnom partnerskom odnosu jedan je od najčešćih oblika nasilja nad ženama koji postoji u svim društvima, i među bogatima i među siromašnima. Pojam intimnog partnerskog nasilja odnosi se na zlostavljanje koje se obično događa između muža i žene ili između sadašnjih ili bivših partnera u izvanbračnoj zajednici te između mladića i djevojke u vezi.

Nasilje koje počinu intimni partner može se protumačiti kao fizičko, seksualno, psihičko nasilje ili kombinacija navedenih. Studije iz SAD-a i Meksika pokazuju da je 40% – 52% žena koje su doživjele fizičko nasilje doživjelo i seksualno nasilje u partnerskom odnosu.

Silovanje

Postoje mnogi mitovi o silovanju koji se temelje na stereotipima o tome što je prikladno seksualno ponašanje za muškarce i žene. Na primjer, većina ljudi povezuje silovanje s nasilnim napadom stranca, ali silovanje najčešće počini netko tko je poznat žrtvi (EUROSTAT, 2017). Postoji i pretpostavka da silovanje dovodi do očitih fizičkih znakova, što često nije slučaj. Približno jedna trećina žrtava silovanja zadobije vidljive fizičke ozljede (Amnesty International, 2018).

Fizičko nasilje ili pritisak u vidu ucjene ili prijetnje mogu se pojaviti istodobno sa silovanjem. U drugim je slučajevima nasilje izvršeno dok žena spava ili je pod utjecajem alkohola ili drugih opojnih sredstava, odnosno dok nije sposobna i dovoljno snažna za samoobranu.

Silovanje se često ne prijavljuje policiji i postojeća statistika uvelike podcjenjuje veličinu problema.

Na jedan prijavljeni slučaj silovanja dolazi petnaest do dvadeset neprijavljenih slučajeva silovanja.

Nasilje u intimnom partnerskom odnosu, kao i seksualno nasilje, rezultat je čimbenika koji se javljaju na razini pojedinca, obitelji, zajednice i šireg društva koji međusobno djeluju kako bi povećali ili smanjili zaštitni rizik.

Neki rizični čimbenici povezani su s počiniteljem nasilja, neki su povezani s iskustvom nasilja, a neki su povezani i s počiniteljem nasilja i iskustvom nasilja.

Čimbenici rizika i za intimnog partnera i za seksualno nasilje uključuju:

- niže razine obrazovanja,
- povijest izloženosti nasilju,
- svjedočenje nasilju u obitelji (počinjenje i iskustvo),
- antisocijalni poremećaj ličnosti (počiniteljstvo),
- štetnu uporabu alkohola (počinjenje i iskustvo),
- štetna muška ponašanja, uključujući višestruke partnere ili stavove koji odobravaju nasilje (počiniteljstvo),
- norme zajednice koje privilegiraju ili pripisuju viši status muškarcima, a niži status ženama,
- niske razine pristupa žena plaćenom zaposlenju te
- nisku razinu ravnopravnosti spolova (diskriminirajući zakoni i slično (WHO, 2021).

Čimbenici koji su posebno povezani s nasiljem u partnerskom odnosu:

- prošla povijest izloženosti nasilju,
- bračna nesloga i nezadovoljstvo,
- poteškoće u komunikaciji između partnera te
- muško kontrolirajuće ponašanje prema svojim partnericama (WHO, 2021).

Čimbenici koji su posebno povezani s počinjenjem seksualnog nasilja uključuju:

- vjerovanja u obiteljsku čast i seksualnu čistoću,
- ideologije muškog seksualnog prava te
- slabe zakonske sankcije za seksualno nasilje (WHO, 2021).

Nasilje povezano s mirazom

Miraz je plaćanje mladoženjinoj obitelji prilikom udaje kćeri, i postoji u različitim oblicima i različitim kulturama.

Veličina miraza čest je razlog svađa između obitelji, posebno ako mladoženjina obitelj zahtijeva više nego što mladenkina obitelj može ponuditi. Takva situacija često rezultira maltretiranjem, zanemarivanjem i/ili zlostavljanjem žena.

U nekim je slučajevima dovelo i do smrti, posebno u dijelovima Indije i drugim zemljama Južne Azije (Richeters i Annemiek, 1994).

Bacanje kiseline

U nekim azijskim zemljama kao što su Bangladeš, Indija i Pakistan, uništavanje lica žena bacanjem kiseline ili njihovo spaljivanje oblici su nasilja ukorijenjeni u spolnoj nejednakosti. Ipak, neposredni su razlog tome sporovi koji se tiču braka i miraza.

Ubojstvo iz "časti"

Riječ je o ubojstvu žene koje obično počini brat, otac ili drugi muški član obitelji jer je navodno osramotila svoju obitelj.

Taj je fenomen ukorijenjen u pojmu muške časti i ženske čestitosti koji prevladava u mnogim zemljama istočnog Sredozemlja. To znači da je muškarčeva čast povezana s percipiranom spolnom čistoćom žena u njegovoj obitelji. Ako se žena upusti u spolni odnos izvan braka ili čak ako je silovana, smatra se da je osramotila obiteljsku čast.

U nekim je društvima, jedini način da se očisti obiteljska čast ubijanjem žene/djevojke. Ovakav se oblik nasilja nad ženama i djevojkama također provodi u zapadnoeuropskim zemljama unutar imigrantskih obitelji (CEHURA, 2012).

Zlostavljanje starijih osoba

Zlostavljanje starijih osoba koje se događa u kući ili u ustanovama za skrb, definirano je kao "pojedinačna ili ponovljena radnja, ili nedostatak odgovarajuće radnje koja se događa unutar bilo kojeg odnosa gdje postoji očekivanje povjerenja, i koje uzrokuje štetu ili nevolju starijoj osobi".

Zlostavljanje starijih osoba prvi je put identificirano u razvijenim zemljama, gdje je većina postojećih istraživanja provedena. Izvješća iz zemalja u razvoju pokazala su da je riječ univerzalnom fenomenu.

Takvo zlostavljanje žena starije dobi poprima oblik fizičkog, psihičkog ili seksualnog zlostavljanja, kao i financijskog ili materijalnog zlostavljanja, zanemarivanja ili nebrige (Rusac, 2009).

Zdravstvene posljedice nasilja nad ženama

Intimno partnersko (fizičko, seksualno i psihičko) i seksualno nasilje uzrokuje ozbiljne kratkoročne i dugoročne zdravstvene probleme žena, tjelesnog, mentalnog, seksualnog i reproduktivnog zdravlja. Nasilje također utječe na zdravlje i dobrobit njihove djece. Takvo nasilje dovodi do visokih društvenih i ekonomskih troškova za žene, njihove obitelji i društva.

Intimno partnersko i seksualno nasilje može:

- imati fatalne ishode poput ubojstva ili samoubojstva,
- dovesti do ozljeda, pri čemu 42% žena koje su doživjele nasilje od intimnog partnera prijavljuje ozljedu kao posljedicu tog nasilja,
- dovesti do neželjenih trudnoća, induciranih pobačaja, ginekoloških problema i spolno prenosivih infekcija, uključujući HIV.

Studija WHO-a iz 2013. godine o zdravstvenom teretu povezanom s nasiljem nad ženama pokazala je da su žene koje su bile fizički ili seksualno zlostavljane imale 1,5 puta veću vjerojatnost spolno prenosive infekcije i, u nekim regijama, HIV, u usporedbi sa ženama koje nisu doživjele partnersko nasilje. Također imaju dvostruko veću vjerojatnost pobačaja.

Nasilje intimnog partnera u trudnoći također povećava vjerojatnost pobačaja, mrtvorodenosti, prijevremenog porođaja i beba male porođajne težine. Ista studija iz 2013. godine pokazala je da su žene koje su doživjele nasilje u partnerskom odnosu 16% veću vjerojatnost spontanog pobačaja i 41% veću vjerojatnost prijevremenog poroda (WHO, 2021).

Takvi oblici nasilja mogu dovesti do depresije, posttraumatskog stresa i drugih anksioznih poremećaja, poteškoća sa spavanjem, poremećaja prehrane i pokušaja samoubojstva. Analiza iz 2013. godine pokazala je da su žene koje su doživjele nasilje od intimnog partnera imale gotovo dvostruko veću vjerojatnost da će doživjeti depresiju i imati problem s pićem.

Zdravstveni učinci također mogu uključivati glavobolje, bolne sindrome (bol u leđima, bol u truhu, kroničnu bol u zdjelici), gastrointestinalne poremećaje, ograničenu pokretljivost i loše opće zdravlje.

Seksualno nasilje, osobito tijekom djetinjstva, može dovesti do povećanog pušenja, uporabe supstanci i rizičnog seksualnog ponašanja. Također, povezuje se s činjenjem nasilja (za muškarce) i žrtvom nasilja (za žene) (EUROSTAT, 2017).

Kome se obratiti?

- Policija 192 ili najbliža policijska postaja
- Hitna pomoć 194
- Centar za socijalnu skrb Požega 034/ 273 807
- Liječnik opće prakse u Domu zdravlja
- Centar za podršku i razvoj civilnog društva „DELFIN“- 034 /411 780; 098/ 1617 623
- Zajednica udruga Društvo Crvenog križa Požeško-slavonske županije- 034/273-354; 098/ 384 570; Osječka 12, 34000 Požega
- Udruga Humanum 099/ 370 7065
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja - 116 006
- Ženska pomoć sada - SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji - 0800 655 222
- Ženska soba - 01/ 6119 174
- Inicijativa #spasime i Zaklada Solidarna 095/ 1683 437; spasime@solidarna.hr

Literatura

Amnesty International (2018): Right to be Free from Rape - Overview of Legislation and State of Play in Europe and International Human Rights Standards. Preuzeto 13.1.2022. s

<https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR0194522018ENGLISH.PDF>

Coe & Amnesty International (2014): The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence - A tool to end female genital mutilation. Preuzeto 3.1.2023. s
<https://www.endfgm.eu/content/documents/studies/Istanbul-Convention-FGM-guide.pdf>

Centre for Human Rights Advancement (CEHURA) and South African Medical Research Council. (travanj 2012). "An exploratory study of bride price and domestic violence in Bundibugyo District, Uganda". Preuzeto 10.prosinca 2022. s
<https://web.archive.org/web/20130717105205/http://www.mrc.ac.za/gender/Brideprice-domesticviolence.pdf>
ml

EUROSTAT (2015): Trafficking in human beings. Preuzeto 3.1.2023. s
https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf

EUROSTAT (2017): Violent sexual crimes recorded in the EU. Preuzeto 3.1.2023. s
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20171123-1?inheritRedirect=true>

Richters, J.M. Annemiek (1994). Women, culture and violence: a development, Health and Human Rights issue. Leiden, The Netherlands: Women and Autonomy Centre (VENA), Leiden University.

Rusac, S. (2009). NASILJE NAD STARIJIM OSOBAMA U OBITELJI NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA, preuzeto 3.12.2022. s <https://hrcak.srce.hr/file/73735>

Stašević, I., Derk, D. i Poda, I. (2019). Nasilne smrti i drugi oblici nasilja u svijetu i Republici Hrvatskoj, preuzeto 1.12.2022. s <https://hrcak.srce.hr/file/334884>

United Nations (1993). Declaration on the elimination of violence against women. Preuzeto 13.12.2022. s https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.21_declaration%20elimination%20vaw.pdf

United Nations (2006). In-depth study on all forms of violence against women. Report of the Secretary-General. United Nations General Assembly. Preuzeto 3.1.2023. s <https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/violenceagainstwomenstudydoc.pdf1>

U.S. Department of Justice, Office of Violence Against Women (OVM) (nd). "The History of the Violence Against Women Act". Preuzeto 9.12.2022. s <https://web.archive.org/web/20111017204719/http://www.ovw.usdoj.gov/docs/history-vawa.pdf>

Visaria, Leela (13. svibnja, 2000). "Violence against women: a field study". Economic and Political Weekly. Sameeksha Trust, Mumbai, India. 35 (20): 1742–1751.

WHO (9. ožujka 2021). Violence against women Prevalence Estimates, 2018. Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women. Preuzeto 5.1.2023. s <https://www.who.int/publications/i/item/9789240022256>

WHO (9. ožujka 2021). Violence against women. World Health Organization. Preuzeto 15. prosinca, 2022.g. s <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Psihodinamika posljedica nasilja nad ženama, preuzeto 24. 8. 2023. s <http://www.zenska-mreza.hr/2005/12/16/psihodinamika-posljedica-nasilja-nad-zenama/>

Projekt „Podržane, snažne i informirane- budućnost bez nasilja!“ je podržan kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova

Tisak ovog priručnika omogućen je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP i Norveških grantova. Sadržaj ovog priručnika isključiva je odgovornost Udruge Humanum i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.